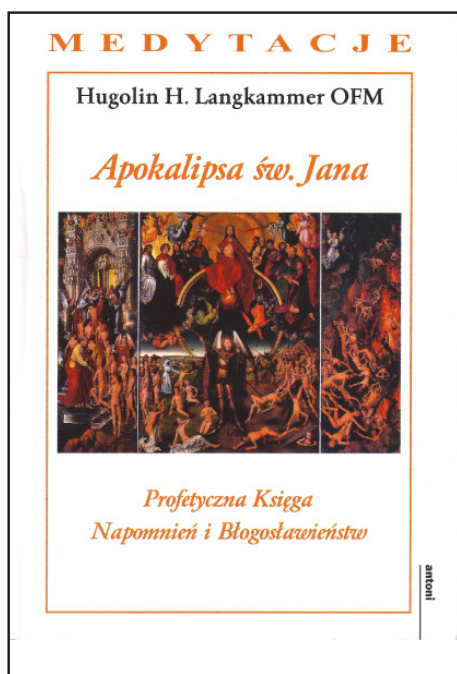

H.H. Langkammer

Apokalipsa św. Jana. Profetyczna Księga Napomnień i Błogosławieństw

Wrocław 2012

Franciszkańskie Wydawnictwo św. Antoniego

Apokalipsa – ostatnia księga Pisma świętego wzbudzała i wciąż rodzi wiele zainteresowania zarówno wśród egzegetów, jak i czytelników. W przedmowie książki Donatien Mollat zatytułowanej „Apokalipsa dzisiaj” (Kraków 1992) odnajdujemy następujące pytania: „Czy jest to księga, która może (...) być pomocą do chrześcijańskiego życia? Czy Apokalipsa, wprowadzona w większym stopniu do liturgii nie wzbudziłaby pewnego lęku? (...) czy jest to rzeczywiście księga religijna, czy też raczej niejasne wizje starca oczekującego swego odejścia do Ojca?” (por. s. 5). W ten nurt poszukiwań wpisuje się również książka autorstwa Hugolina Helmuta Langkammera pt. „Apokalipsa św. Jana. Profetyczna Księga Napomnień i Błogosławieństw” Wrocław 2012, która ukazała się nakładem Franciszkańskiego Wydawnictwa św. Antoniego.

Sylwetki autora książki, tj. Ojca prof. dr. dr. hab. Hugolina Helmuta Langkammera nie należy przedstawiać. Należy on bez wątpienia do grona najwybitniejszych przedstawicieli polskiej biblistyki XX wieku. Jest franciszkaninem, emerytowanym profesorem KUL w Lublinie oraz wykładowcą na renomowanych uniwersytetach zagranicznych. Jego dorobek naukowy zamyka się w ponad 100 pozycjach książkowych. Stanowią je komentarze do ksiąg Starego,

jak i Nowego Testamentu, słowniki biblijne i monografie tematyczne zawierające szeroko rozumianą egzezę i teologię biblijną. Warto zaznaczyć, iż w dorobku H. Langkammera odnajdziemy zarówno liczne artykuły ściśle naukowe i popularno-naukowe, jak i opracowania o charakterze typowo duszpastersko-pastoralnym. Nie jest tajemnicą, iż Autor książki, obok pracy ściśle naukowej, para się do chwili obecnej, propagowaniem apostołatu biblijnego w ramach głoszonych rekolekcji, spotkań i prelekcji z grupami formacyjnymi w parafiach. Jest uznanym i poszukiwanym kaznodzieją. Właśnie te doświadczenia duszpastersko-pastoralne, obok dociekań ściśle egzegetycznych były być może inspiracją do powstania niniejszej pozycji. Nosi ona w podtytule miano „medytacji”, a zatem w zamyśle Autora ma stać się dla czytelników pogłębionym spotkaniem ze Słowem Natchnionym.

H. Langkammer w niniejszej książce stawia tezę, że w badaniach naukowych nad Apokalipsą św. Jana naczelne miejsce zajmują Listy do Siedmiu Kościołów w formie napomnień, Błogosławieństwa Apokalipsy oraz rozdział dwunasty mówiący o Niewieście Apokaliptycznej. Autor w niniejszej monografii zbiera te tematy i dowodzi, że są one ze sobą treściowo związane. Nie poprzestaje jednak wyłącznie na egzegetyczno-teologicznych wyjaśnieniach wybranych tekstów Apokalipsy, ale zaznacza, że zarówno napomnienia, jak i błogosławieństwa są wciąż aktualne w życiu wspólnot współczesnego Kościoła, gdyż jak podkreśla H. Langkammer „anioł zabronił Janowi zapieczętować księgę” (por. Wprowadzenie, s. 7).

Zanim Autor przechodzi do tematyki ściśle określonej w tytule książki, przypomina najważniejsze zagadnienia należące do wstępu literacko-teologicznego (ss. 8-20). Odnajdujemy w nim najpierw opracowane kwestie literackie (ss. 8-9), tj. autora i adresatów oraz plan i formę Apokalipsy. Dalej, H. Langkammer omawia główne tematy teologiczne (ss. 10-20), do których zalicza: Bóg Panem dziejów, Chrystus wywyższony a historia, Antychryst i wierni, rola Kościoła w świecie oraz paruzja Chrystusa a Kościół.

Dopiero po zapoznaniu czytelnika z zagadnieniami introdukcyjnymi Apokalipsy przechodzi do omówienia napomnień zawartych w listach do siedmiu Kościołów 2,1-3,22 (ss. 21-45). Zaznacza na wstępie, że przedstawiają one jednolitą ekspresję literacką w formie profetycznej (por. s. 21). Dzięki nim poznajemy życie wspólnot pierwotnego Kościoła z I wieku po Chr., które żyły oczekiwaniem drugiego przyjścia Chrystusa. Autor siedmiu listów do Kościołów pisze je według struktury, która mieści w sobie pięć elementów. Stanowią je: nakaz napisania listów wywodzący się od samego Chrystusa (1.11.19); formuła legislacyjna przekazu: „to mówi Pan”; formuła motywująca: „Kto ma uszy do słuchania, niechaj słucha”; formuła zwycięstwa oraz opis sytuacji, który narzuca odpowiednią parenezę, ogniskującą się wokół pochwał lub napomnień (por. s. 21-22). Czytelnik zapoznaje się kolejno z analizą egzegetyczno-teologiczną poszczególnych listów do Kościołów (ss. 22-42): w Efezie (2,1-7); w Smyrnie (2,8-11); w Pergamonie (2,12-17); w Tiatyrze (2,18-29); w Sardach (3,1-6); w Filadelfii (3,7-13) oraz w Laodycei (3,14-22). Prof. H. Langkammer w „podsumowaniu” tej części monografii przywołuje zestawienie synoptyczne treści Listów do siedmiu Kościołów w Azji Mniejszej opracowane przez A. Jankowskiego (s. 43) dodając jeszcze od siebie istotne wyjaśnienia (s. 44).

W myśl nakreślonej we wstępie metodologii, Autor książki przystępuje kolejno do omówienia siedmiu błogosławieństw Apokalipsy (ss. 46-73). Jest to, jak sam zauważa „upodobnienie do listów skierowanych do siedmiu Kościołów Azji Mniejszej” (s. 46). Ograniczenie przekładu wyłącznie do tekstu samego błogosławieństwa H. Langkammer tłumaczy uwypukleniem jego treści, jak również zwięzłością i objętością niniejszej książki (por. s. 46). Komentarz zaś do poszczególnych błogosławieństw uwzględnia kontekst szerszy, by w ten sposób dotrzeć do pełnego ich zrozumienia. W książce odnajdujemy analizę następujących błogosławieństw Apokalipsy: 1,3; 14,13; 16,15; 19,9; 20,6; 22,7 i 22,14. Całość kończy wyjaśnienie trzech epilogów, tj. 22,16-17; 22,18-20 oraz 22,21. Autor książki dochodzi do wniosku, że błogosławieństwa, podobnie jak napomnienia posiadają charakter sanacyjny a orędzie zbawcze „nie jest inne niż to, zawarte w listach do siedmiu Kościołów” (s.73).

Monografię wieńczy refleksja nad „wielkim znakiem na niebie – Niewiastą obleczoną w słońce” (Ap 12,1) (ss. 74-82). Autor książki omawia tu kolejno: znak Niewiasty w Apokalipsie (12,3-5), interpretację zbiorową znaku, podstawy mariologiczne znaku i jego eklezjalną interpretację, aby dojść do wniosku, że „bezsprzecznie apokaliptyczną Niewiastą jest Kościół w jego perspektywie czasowej i ponadczasowej. W czasowej jest to Kościół staczający walkę, w ponadczasowej zaś Kościół zwycięski” (s. 80-81). H. Langkammer zaznacza również, iż w apokaliptycznym obrazie Niewiasty należy widzieć również Matkę Mesjasza. To właśnie Ona „weszła już w stan uwielbienia ostatecznego, antycypując Nowe Stworzenie. (...) jest znakiem eschatologicznym, znakiem doskonałości, piękna i harmonii, znakiem pełni Bożej” (s. 82). Maryja jest zatem pełną łaski i błogosławioną wśród niewiast na równi z owocem Jej łona (por. Łk 1,22).

Dokonując oceny książki autorstwa Prof. Langkammera należy podkreślić, że jest pozycją niezmiernie ciekawą i adresowaną do bardzo szerokiego kręgu czytelników. Napisana jest językiem prostym i komunikatywnym w taki sposób, że nawet trudne zagadnienia egzegetyczne przedstawione niezwykle wnikliwie, podczas lektury stają się jasne i zrozumiałe nawet dla kogoś, kto po Apokalipsę sięgnie po raz pierwszy. Dlatego książką H. Langkammera zainteresują się zarówno wytrawni egzegeci i teologowie, ale i duszpasterze, katecheci, członkowie grup biblijnych, zwłaszcza pracujących pod patronatem Dzieła Biblijnego im. Jana Pawła II. Czytając niniejszą książkę, a wręcz ją medytując (jak pragnie czytelnikowi poprzez podtytuł odpowiedzieć sam Autor), każdy odnajdzie w niej niezwykle aktualne przesłanie dla Kościoła naszych czasów, płynące z napomnień do siedmiu Kościołów: „Opamiętaj się...” (2,5), bądź wierny...(2,10), „Ocknij się więc...” (2,16), „zachowajcie pilnie to, co posiadacie...(2,25), „Ocknij się...” (3,2), „Przypomnij sobie...” (3,3), „Zachowaj to, co masz...(3,11), „Dam ci radę. Nabądź u mnie złota oczyszczonego w ogniu... Kup także balsamu...(3,18), „stań się gorliwy i opamiętaj się...” (3,19). Czy te słowa zaczerpnięte z ostatniej księgi Biblii nie powinny stać się drogowskazem, za którym winien podążać wierzący w Chrystusa każdego czasu? Można z pewnością zapytać: Dlaczego? Wyjaśnieniem stają się słowa apokaliptycznych błogosławieństw: „(...) błogosławiony ten, kto czyta słowa tego proroctwa i błogosławieni ci, którzy słuchają i zachowują to, co w nim napisano, albowiem czas jest krótki”, (Ap 1,3); (...) aby mieli prawo do drzewa żywota i mogli wejść przez bramy do Miasta” (Ap 22,14).

Niniejsza pozycja Ojca Prof. Langkammera posiada jeszcze jeden dodatkowy walor. Wpisuje się ona doskonale w przeżywaną przez Kościół w Polsce tematykę eklezjalną nakreśloną przez program duszpasterski. Autor niniejszej recenzji jest głęboko przekonany, że lektura monografii nie tylko przyczyni się do lepszego zrozumienia i przyjęcia prawdy, że „Kościół jest naszym domem”, ale też sprawi, że budowanie przez wspólnoty chrześcijańskie „tego domu”, stanie się o wiele bardziej dojrzałe i odpowiedzialne.

ks. Jacek Kucharski

Ks. dr Jacek Kucharski jest doktorem teologii w zakresie nauk biblijnych, absolwentem Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego i Papieskiego Instytutu Biblijnego w Rzymie. Adiunkt w katedrze biblistyki Instytutu Teologicznego UKSW w Radomiu oraz Instytutu Teologicznego im. św. Józefa Bilczewskiego Archidiecezji Lwowskiej Obrządku Łacińskiego we Lwowie (Ukraina). Jest Moderatorem Działa Biblijnego im. Jana Pawła II w diecezji radomskiej. Autor pozycji książkowych i szeregu artykułów z zakresu egzegezy Starego i Nowego Testamentu, archeologii biblijnej oraz semantyki języków biblijnych.

